

M. Assumpció Vilà i Planas

RESOLUCIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA PRESENTADA EN MATÈRIA DE TRIBUTS, TAXES I PREUS PÚBLICS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 9 de desembre de 2020, el ciutadà demana la intervenció de la síndica de greuges per una suposada manca de resposta de l'Institut Municipal d'Hisenda (IMH).

Manifesta que en data 13 de juliol de 2020 va formular una petició en línia en què sol·licitava la devolució de l'ingrés indegut derivat de l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana (IIVTNU), d'acord amb la recent jurisprudència i la Sentència del Tribunal Constitucional 59/2017, de 16 de febrer.

Manifesta que fins a aquest moment no ha rebut resposta.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient estudiant els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinats el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va valorar la conveniència de dirigir-se l'IMH per tal de conèixer el tractament i les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 16 de desembre de 2020 es va sol·licitar a l'organisme corresponent la informació necessària per a l'estudi de la queixa i el 24 de març de 2021 es va sol·licitar l'ampliació.

Resposta dels òrgans afectats

En data 18 de gener de 2021 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada i el 26 d'abril de 2021, la informació ampliada.

S'exposa que en data 20 de juny de 2018 l'interessat va presentar una instància per la qual sol·licitava la rectificació de l'autoliquidació de l'IIVTNU i devolució de l'import ingressat, i invocava la Sentència del Tribunal Constitucional 59/2017, d'11 de maig.

En data 20 de febrer de 2019 la Gerència del l'Institut Municipal d'Hisenda va dictar una resolució en sentit desestimatori que va ser notificada a l'interessat el 15 de març de 2019. Contra aquesta resolució, el 3 de març de 2020, l'interessat va formular recurs d'alçada, el qual, segons la informació ampliada en data 24 de març de 2021, es troba al Consell Tributari pendent de dictamen, amb caràcter previ a la resolució que adopti la Regidora de Comerç, Mercats, Consum, Règim Interior i Hisenda.

Quant a la sol·licitud formulada per l'interessat en data 13 de juliol de 2020, s'informa que en data 12 de gener de 2021 la Gerència de l'Institut Municipal d'Hisenda va dictar resolució en el sentit d'inadmissió a tràmit, atès que planteja els mateixos motius i consideracions que les plantejades a la sol·licitud presentada el 20 de juny de 2018 i que ja van ser resoltes en data 20 de febrer de 2019. Aquesta resolució va ser notificada a l'interessat el 9 de febrer de 2021 a l'adreça que constava a la seva instància amb el resultat de "Desconegut-Bústia nom diferent-Infmem a domicili".

En data 24 de març de 2021 ens informen que s'ha tornat a fer l'enviament a dues altres adreces i que es troba en procés de notificació.

CONSIDERACIONS

En el cas objecte de supervisió, el seu tractament es diferencia en dos aspectes:

1. Sobre la manca de resposta

De la informació facilitada per l'IMH es constata que la persona interessada va presentar un primer escrit el 20 de juny de 2018, en què sol·licitava la rectificació de l'autoliquidació. La resolució es va dictar el 20 de febrer de 2019 i va ser notificada el 15 de març de 2019. En aquest cas, la resolució i notificació es van produir dos mesos i mig després d'haver finalitzat el termini legalment establert.

El 3 de març de 2020, l'interessat interposa un recurs d'alçada que està pendent de resolució.

El 13 de juliol de 2020, l'interessat sol·licita novament la rectificació de l'autoliquidació. Per Resolució de 12 de gener de 2021, pendent de notificar, no s'admet a tràmit atès que està formulada pels mateixos motius i consideracions que la formulada el 20 de juny de 2018 i que ja van ser resoltes en data 20 de febrer de 2019.

L'article 103 de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària, estableix l'obligació de resoldre totes les qüestions que es plantegin amb relació a l'aplicació dels tributs. L'article 104.1 de l'esmentada Llei estableix que el termini de notificació de la resolució no pot excedir de sis mesos en el cas que no s'estableixi un altre termini per a aquell procediment en concret.

Per tant, el retard en la resposta no s'ajusta als principis de bona Administració que preveu la Constitució espanyola en els articles 9.3, 31.2 i 103.1, on, de forma implícita, es recull el deure jurídic de bona Administració que es correspon amb un mandat d'actuació en forma racional, objectiva, coordinada, eficaç, eficient i econòmica en el seu servei als interessos generals.

Cal recordar que l'eficàcia dels serveis públics (art. 103 de la Constitució espanyola i art. XXIII de la Carta Europea dels Drets Humans a la Ciutat) són principis de la bona Administració, que inclou comptar amb una Administració eficaç i que presti amb qualitat el major nombre de serveis, respectant els drets i interessos legítims dels ciutadans, això és, una Administració que resolgui els problemes que li incumbeixen i que presti els serveis que la societat necessita amb qualitat i diligència. En aquest cas, l'actuació de l'Administració no es correspon amb els terminis de resposta que s'haurien d'haver acomplert.

M. Assumpció Vilà i Planas

2. Sobre el fons de l'assumpte

Pel que fa a la qüestió de fons referent a la devolució de l'ingrés indegut corresponent a l'autoliquidació de l'IIVTNU, de l'immoble transmès per la persona interessada, es constata que el 7 de desembre de 2015 va adquirir a títol oneros l'immoble situat a Barcelona. El preu d'adquisició, segons escriptura, va ser de 480.000 €. El 27 d'abril de 2018 el va transmetre a títol oneros per un import, segons escriptura, de 485.000 €. Amb motiu d'aquesta transmissió va practicar autoliquidació de l'IIVTNU mitjançant la qual va ingressar una quota tributària d'11.339,73 €.

El 20 de juny de 2018 va presentar un escrit en què sol·licitava la rectificació de l'autoliquidació i devolució de l'import ingressat, i invocava la Sentència del Tribunal Constitucional 59/2017, d'11 de maig.

Com és sabut, l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana (IIVTNU), està regulat als articles 104 a 110 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora d'hisendes locals (TRLHL). Aquest tribut grava "l'increment de valor" que experimentin els terrenys "al llarg d'un període màxim de 20 anys" i que es posa de manifest com a "conseqüència de la transmissió de la propietat dels terrenys".

És necessari destacar que la declaració d'inconstitucionalitat continguda a la Sentència del Tribunal Constitucional 59/2017, d'11 de maig, va ser interpretada per la Sentència de Tribunal Suprem 1163/2018, de 9 de juliol, d'acord amb els principis constitucionals de reserva de la Llei tributària, seguretat jurídica i igualtat, en què es declara que:

1. Els articles 107.1 i 107.2 a) del TRLHL són parcialment inconstitucionals en la mesura que se sotmeti a tributació situacions d'inexistència d'increment del valor del terreny transmès pel contribuent de manera onerosa.
2. L'article 110.4 del TRLHL és anticonstitucional i nul perquè impedeix als subjectes passius que puguin acreditar l'existència d'una situació inexpressiva de capacitat econòmica per qualsevol mitja vàlid de prova. Així doncs, es possibilita que l'obligat tributari pugui provar la inexistència d'un augment del valor del terreny davant l'Administració municipal o, en el seu cas, davant els òrgans judicials. Per a això, podrà oferir qualsevol principi de prova que, almenys de manera indiciària permeti apreciar-la, com pot ser la **diferència entre el valor d'adquisició i el de transmissió reflectit a les corresponents escriptures públiques** i serà l'Administració qui haurà de provar en contra, per poder aplicar les previsions del TRLHL.

No obstant això, en aquest cas s'estudiaven les situacions en què no es produïa un increment (o decrement) en el valor d'un terreny de naturalesa urbana, però no es tractava el **supòsit en què la quota tributària derivada superava la totalitat de la riquesa efectivament generada**.

Aquesta qüestió es resol en la STC 126/2019, de 31 d'octubre. En concret s'estudia si el subjecte passiu de l'IIVTNU té l'obligació d'ingressar a la hisenda local una quota tributària l'import de la qual és més alt que el guany patrimonial obtingut per la transmissió d'un immoble a títol oneros.

En aquests supòsits el TC diu que l'article **107.4 del TRLHL és inconstitucional** per vulnerar el principi de capacitat econòmica i prohibició de confiscatorietat, establerts a l'article 31.1 CE, **quan la quota a pagar sigui superior a l'increment patrimonial obtingut pel contribuent.**

Posteriorment, la Sentència 145/2021, de 4 de febrer de 2021, dictada per la Secció Segona de la Sala Tercera del Tribunal Suprem, reconeix la possibilitat que els contribuents, una vegada desestimada en via administrativa la sol·licitud de rectificació d'autoliquidació i devolució d'ingressos indeguts, i ferma aquesta desestimació puguin, dins el **termini de prescripció de 4 anys** (art. 66 de la LGT), instar una segona sol·licitud i obtenir una resposta de fons per part de l'Administració fonamentada en fets sobrevinguts o en motius diferents als invocats en la primera sol·licitud.

Aquesta sentència **estableix un nou criteri segons el qual la mera resposta negativa a una sol·licitud d'aquesta naturalesa no equival a una liquidació tributària** quan no ha estat dictada en l'exercici d'una activitat d'aplicació dels tributs, de comprovació o investigació o en el curs del procediment legat establert a l'efecte.

En la mateixa línia, en termes de bona Administració, es pronuncia el TS en les sentències 286/2019, de 5 de març, 682/2019, de 14 de maig, i 234/2020, de 19 de febrer, entre altres.

3. Llenguatge poc entenedor

Des d'aquesta Sindicatura es vol posar de manifest que en la informació facilitada a la persona interessada, l'Institut Municipal d'Hisenda ha fet servir un llenguatge enrevessat i poc entenedor, cosa que va en contra d'un dels principis generals que estableix l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, quan parla de la simplicitat, claredat i proximitat als ciutadans i ciutadanes en totes les comunicacions de l'Administració pública. Així mateix, cal recordar que el Codi ètic i de conducta de l'Ajuntament de Barcelona estableix, com un dels valors de bona governança, la implantació d'una administració receptiva i accessible a les peticions de les persones, mitjançant l'ús d'un llenguatge administratiu clar i comprensible.

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula aquesta institució, aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de l'Institut Municipal d'Hisenda no ha estat ajustada a dret ni eficaç.

En conseqüència, emeto la següent decisió:

- **Recomanar** a l'Institut Municipal d'Hisenda que, en aquells casos en què el subjecte passiu acrediti o al·legui amb mitjans raonables de prova una possible pèrdua patrimonial per la venda d'un immoble, es procedeixi a la comprovació d'aquesta i en aquests supòsits es duguin a terme les rectificacions necessàries
- **Recordar** a l'Institut Municipal d'Hisenda el deure legal de resoldre i notificar els recursos i les qüestions que es puguin plantejar sobre l'aplicació dels tributs en els terminis que preveu la normativa en matèria tributària

M. Assumpció Vilà i Planas

- **Recordar** a l'Institut Municipal d'Hisenda que ha d'aplicar en els seus textos un llenguatge clar, comprensible, concís i de fàcil interpretació per les persones destinatàries.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 17 de maig de 2021